

O‘ZBEKISTON PREZIDENTI QOZOG‘ISTON PREZIDENTI BILAN TELEFON ORQALI MULOQOT QILDI

O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyev 12-iyun kuni Qozog‘iston Respublikasi Prezidenti Qosim-Jomart Toqayev bilan telefon orqali muloqot qildi.

Suhbat avvalida davlatimiz rahbari Abay viloyati hududida ro‘y bergan o‘rmon yong‘ini oqibatida insonlar halok bo‘lgani munosabati bilan Prezident Qosim-Jomart Toqayev va qar-dosh Qozog‘iston xalqiga chuqur hamdardlik va dalda so‘zlarini izhor etdi. Tabiiy ofatga qarshi kurashish va uning oqibatlarini bartaraf etishda O‘zbekiston barcha zarur yordamni ko‘rsatishga tayyor ekani ta’kidlandi.

Prezidentlar O‘zbekiston bilan Qozog‘iston o‘rtasidagi yaxshi

qo‘shnichilik, strategik sheriklik va ittifoqchilik munosabatlarini yanada mustahkamlashning dolzarb masalalarini ham muhokama qildilar.

Savdo, sanoat, energetika, transport, qishloq xo‘jaligi va iqtisodiyotning boshqa tarmoqlarida kooperatsiya loyihalarini amalga oshirishni jadallashtirishga alohida e’tibor qaratildi.

Mintaqaviy kun tartibidagi masalalar yuzasidan ham fikr almashildi.

O‘ZA

TARAQQIYOT YO‘LI

XALQARO TASHKIOTLAR TAVSIYALARINI BAJARISH

DEMOKRATIK O‘ZGARISHLARNING MUHIM BELGISI

Mamlakatimizda 2019 va 2021-yillarda bo‘lib o‘tgan Parlament va Prezident saylovlari hamda 2023-yil 30-aprel kuni o‘tkazilgan umumxalq referendumini milliy davlatchiligimiz yo‘lida muhim siyosiy ahamiyat kasb etdi. Jumladan, yangi tahrirda qabul qilingan Konstitutsiyamizning XXII bobi saylov tizimiga bag‘ishlanib, unga fuqarolarning konstitutsiyaviy saylov huquqlari amalga oshirilishini ta’minlash bo‘yicha umumiy tirof etilgan xalqaro prinsiplar va standartlarni hisobga olgan holda muhim yangi normalar kiritildi.

Davomi 2-betda

2023 9-IYUL

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI PREZIDENTI SAYLOVI

Gazetamizning bugungi sonida O‘zbekiston Xalq demokratik partiyasidan O‘zbekiston Respublikasi Prezidentligiga nomzod Ulug‘bek Inoyatovning saylovoldi tashviqotiga doir maqola chop etilmoqda. Mazkur maqola O‘zbekiston Respublikasi Prezidentligiga nomzodlarga saylovoldi tashviqoti uchun ajratilgan bepul nashr maydoni doirasida e‘lon qilinmoqda.

3-betga qarang.

MUNOSABAT

O‘zbekiston — Italiya: STRATEGIK SHERIKLIK ALOQALARI YUKSAK DARAJAGA KO‘TARILMOQDA

O‘zbekiston va Italiya ko‘p qirrali ikki tomonlama hamkorlikni yanada rivojlantirish uchun ulkan salohiyatga ega. Ikki davlat o‘rtasida bir necha yillardan buyon davom etib kelayotgan do‘stona munosabatlar so‘nggi yillarda mutlaqo yangi bosqichga chiqdi. Siyosat, xavfsizlik, iqtisodiyot, energetika, madaniy-gumanitar sohalaridagi hamkorlik, savdo-iqtisodiy aloqalar sezilarli ravishda faollashdi.

Ikki mamlakat o‘rtasida diplomatik munosabatlar 1992-yil O‘zbekiston mustaqilligi tan olingani va Italiyaning Toshkentdagi elchixonasi ochilganidan boshlab yo‘lga qo‘yilgan.

O‘tgan 31 yil davomida o‘zaro manfaatli va istiqbolli hamkorlik uchun mustahkam poydevor yaratildi, ishonchli siyosiy muloqot o‘rnatildi.

Davomi 2-betda

MUQOBIL ENERGETIKA

Bu yil yoz fasli nisbatan issiq kelmoqda. Xususan, iyunning birinchi dekadasi kuzatilayotgan yuqori harorat taftini aksariyatimiz o‘z tanamizda his qilib turibmiz. Tabiiyki, bunday sharoitda ishda ham, uyda ham konditsioner, ventilyator kabi havo haroratini mo‘tadillashtiruvchi texnik vositalardan foydalanamiz. Bu esa, o‘z navbatida, elektr energiyasiga yuklamani oshiradi. Hisob-kitoblarga ko‘ra, ayni issiq kunlarda elektr energiyasiga kunlik talab bir oy avvalgi 195 million kilovatt-soatdan 255 million kilovatt-soatga yetishi mumkin.

QUYOSH TAFTI, SHAMOL SHASHTI, DARYOLAR SHIDDATI

Jilovlanayotgan tabiat in‘omlari

Gap aholi va tadbirkorlik subyektlarini uzluksiz elektr energiyasi bilan ta’minlash, umuman, tizim barqarorligi, unga talabning ortishi haqida borar ekan, buni faqat ob-havoning keskin isib yoki sohib ketishi bilan bog‘lash noto‘g‘ri bo‘ladi. Binobarin, yurtimizda aholi soni ortishi, minglab yirik yangi ishlab chiqarish quvvatlari barpo etilishi hisobiga so‘nggi besh yilda elektr energiyasi iste‘moli 20 foizga, jumladan, aholi tomonidan sarflanishi 31 foizga ortgan. Mamlakatimizda kechayotgan shiddatli islohotlar samarasi o‘laroq, iste‘mol ko‘rsatkichi yiliga 6 foizdan o‘shib bormoqda.

Davomi 4-betda

INSON QADRI UCHUN

ENDI OLISGA QATNAB SARSON BO‘LISH YO‘Q

Tibbiyotga qaratilayotgan e’tibor samarasi bugun nafaqat markazda, balki olis hududlarda ham sezilmoqda. Vaqtida qaysidir kasallikka davo istab uzoq manzillarga borish, hafta-o‘n kunlab vaqt yo‘qotilgan sarsongarchiliklar barham topayotganini odamlar kundalik turmushida his qilmoqda.

Davomi 5-betda

TA‘LIM SIFATI

TAMADDUN HODISALARIGA ELTUVCHI ODIMLAR

Yurtimizda Uchinchi Renessansning ro‘yobga chiqishi aynan ilm-fan taraqqiyotiga, yoshlarning bilimi, dunyoqarashi, intellektual salohiyatiga ko‘p jihatdan bog‘liq. Jumladan, oliy ta’lim yo‘nalishlari va magistratura mutaxassisliklarini ko‘paytirish, ixtisoslashuv sohalarini kengaytirish, yoshlarning oliy ta’lim bilan qamrovini oshirish bo‘yicha olib borilayotgan ishlar ayni shu ezgu maqsadga erishish yo‘lidagi muhim odim sanaladi. Bu yo‘nalishda qabul qilinayotgan qaror va farmonlar xotin-qizlarning oliy ta’lim muassasalarida bilim olishga bo‘lgan huquqlari kafolatlarini yanada kuchaytirish, gender tenglik tamoyillari ustuvorligini ta’minlashga qaratilgani bilan ahamiyatli.

Davomi 5-betda

TARAQQIYOT YO'LI

XALQARO TASHKILOTLAR TAVSIYALARINI BAJARISH

DEMOKRATIK O'ZGARISHLARNING MUHIM BELGISI

2023 9-IYUL

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI PREZIDENTI SAYLOVI

Ixtiyor BEKOV,
yuridik fanlar doktori,
professor

Boshlanishi 1-betda

Joriy yilning 9-iyul sanasida mamlakatimiz hayotidagi muhim siyosiy voqea — O'zbekiston Respublikasi Prezidenti saylovi xalq irodasi asosida qabul qilingan yangi tahrirdagi Konstitutsiya va saylovga oid xalqaro standartlar, xalqaro ekspertlar tavsiyalarini asosida takomillashtirilgan Saylov kodeksi asosida bo'lib o'tadi.

Xalqaro kuzatuvchilar — Prezident saylovi jarayonining faol ishtirokchisi

Fuqarolarning saylov huquqlari va erkinliklari nufuzli xalqaro tashkilotlar diqqat-e'tiborida bo'ladigan masaladir. Hozirda saylov huquqlari va erkinliklari ta'minlashga oid 20 dan ziyod xalqaro huquqiy hujjat mavjud. Xalqaro kuzatuvchilarning saylovlarda ishtiroki shu mamlakatda demokratik saylov standartlariga qanchalik rioya etilayotganini ko'rsatib beradi. Shu tariqa saylovlar oshkorligi, ochiqligi va shaffofligi ta'minlanadi, saylov qonunchiligini xalqaro standartlar bo'yicha izchil takomillashtirib borishga asos yaratiladi. O'z o'rnida, saylov qonunchiligini va amaliyotini umumiy t'irof etilgan xalqaro demokratik standartlarga uyg'unlashtirish orqali fuqarolarning saylovga oid huquqlarini yanada keng va to'la ta'minlashga imkon bo'ladi. Shu bois, xalqaro kuzatuvchilar bildirgan taklif va tavsiyalar milliy prinsiplardan

kelib chiqqan holda saylov qonunchiligimizda o'z aksini topmoqda.

Milliy saylov qonunchiligini takomillashtirishda xalqaro kuzatuvchilarning o'рни

Mamlakatimizda bo'lib o'tgan saylovlar jarayonini nufuzli xalqaro tashkilotlar, jumladan, YXHT Parlament assambleyasi, YXHT Demokratik institutlar va inson huquqlari bo'yicha byurosi, SHHT, MDH, TDT, IHT missiyalari kuzatib boradi.

Xalqaro saylov kuzatuvda YXHT Demokratik institutlar va inson huquqlari bo'yicha byurosi missiyasi alohida o'rin tutadi. YXHT saylov kuzatuv mamlakatimizda beshita parlament saylovi hamda to'rtta Prezident saylovi o'z faoliyatini olib borgan.

Albatta, har bir xalqaro kuzatuv natijalariga ko'ra tavsiyalar bildiriladi. O'zbekistonda o'tkazilgan parlament va Prezidentlik saylovlari yakunlari bo'yicha

YXHT DIHIB o'z hisobotida saylovga doir qonun hujjatlarini uyg'unlashtirish, jumladan, yagona saylov kodeksini ishlab chiqish, saylovchilar uchun kengroq imkoniyat yaratish kabi bir qator tavsiyalarini bildirib o'tgan edi. Bu tavsiyalar va to'plangan tajribadan kelib chiqib, tarqoq holda amal qilgan saylov to'g'risidagi qonunlar va qonunosti hujjatlarini to'g'ridan-to'g'ri iro etiladigan qonun bilan tartibga solish maqsadida O'zbekiston Respublikasining Saylov kodeksi qabul qilindi. O'zbekiston Respublikasining "Saylov qonunchiligi takomillashtirishi munosabati bilan O'zbekiston Respublikasining ayrim qonun hujjatlariga o'zgartish va qo'shimchalar kiritish to'g'risida"gi hamda "O'zbekiston Respublikasining Saylov kodeksiga o'zgartish va qo'shimchalar kiritish to'g'risida"gi qonunlari saylov qonunchiligini xalqaro standartlarga mos holda takomillashtirishning huquqiy omili bo'lib xizmat qildi.

YXHT DIHIB tavsiyalari asosida saylov komissiyalaridan nomzodlarning saylovchilar bilan uchrashuvlarini tashkil etishga oid vazifasi chiqarib tashlanganini alohida e'tirof etish joiz. Saylovoldi tashviqotini tashkil etish va o'tkazish

“ Saylovoldi tashviqoti davrida davlat xizmatchilariga, agar ular ishonchli vakil bo'lmasa, shuningdek, harbiylarga, diniy tashkilotlar xizmatchilariga, sudyalarga saylovoldi tashviqotini olib borish taqiqlandi. Saylov natijalarini e'lon qilish muddatlari asossiz cho'zilishining oldini olish maqsadida saylov komissiyalari qarorlari ustidan shikoyat qilish muddati 10 kundan 5 kunga qisqartirildi.

bevosita siyosiy partiyalarning ixtiyoriy ishi bo'lgani sababli saylov komissiyalarining bu ishga aralashishi ularga xos bo'lmagan vazifa hisoblanadi.

Saylovoldi tashviqoti davrida davlat xizmatchilariga, agar ular ishonchli vakil bo'lmasa, shuningdek, harbiylarga, diniy tashkilotlar xizmatchilariga, sudyalarga saylovoldi tashviqotini olib borish taqiqlandi. Saylov natijalarini e'lon qilish muddatlari asossiz cho'zilishining oldini olish maqsadida saylov komissiyalari qarorlari ustidan shikoyat qilish muddati 10 kundan 5 kunga qisqartirildi.

Yana bir muhim yangilik sifatida aytish mumkinki, siyosiy partiyalar saylovoldi tashviqoti uchun ajratilgan mablag'lardan foydalanishning shaffofligini ta'minlash maqsadida ular tomonidan saylovoldi tashviqotini olib borish taqiqlandi. Saylov natijalarini e'lon qilish tartibi joriy etildi.

Saylov sohasidagi og'riqli masalalardan biri xorijdagi saylov uchastkalari bo'yicha saylovchilar ro'yxati mazkur muassasalar rahbarlari tomonidan konsullik ro'yxati asosida taqdim etiladigan ma'lumotlar bo'yicha tuzilishi edi. Natijada xorijdagi fuqarolarimizning saylov huquqlari muayyan darajada cheklanib kelardi. Shu bois, Saylov kodeksiga kiritilgan o'zgartish va qo'shimchalar bilan xorijda istiqomat qilayotgan O'zbekiston fuqarolarini diplomatik vakolatxonalarining konsullik hisobida bo'lishi yoki bo'lmasligidan qat'i nazar, saylovchilar ro'yxatiga kiritish tartibi, chet davlatlarda saylovchilar yashayotgan yoki ishlayotgan joyda ko'chma qutilarda ovoz berishining huquqiy asoslari yaratildi.

“ Yana bir muhim yangilik sifatida aytish mumkinki, siyosiy partiyalar saylovoldi tashviqoti uchun ajratilgan mablag'lardan foydalanishning shaffofligini ta'minlash maqsadida ular tomonidan saylovoldi tashviqotini olib borish taqiqlandi. Saylov natijalarini e'lon qilish tartibi joriy etildi.

Konstitutsiyada saylov huquqlari kafolatlari

Ta'kidlash joizki, muomalaga layoqatsiz fuqarolarning saylov huquqini butunlay cheklash xalqaro huquq normalariga to'g'ri kelmaydi. Bundan tashqari, Inson huquqlari bo'yicha Yevropa sudining 2010-yildagi qarorida sudning individual bahosi bo'lmay turib, faqatgina ruhiy muomalaga layoqatsizlikka asosan to'liq ovoz berish huquqi bekor qilinishini qonuniy deb hisoblab bo'lmasligi ko'rsatilgan.

Umuman olganda, shaxsni muomalaga layoqatsiz deb topib, uni saylov huquqidan mahrum qilishni sud alohida masala sifatida ko'rib, muayyan shaxs ovoz berishda o'z harakatlari ahamiyatini tushunadimi yoki ularni boshqara oladimi, degan mezondan kelib chiqib, individual baholash tartibining amaliyotga joriy etilishi inson huquqlariga oid xalqaro huquqiy hujjatlarga mos keladi.

Mamlakatimizda 2019-yilgacha sud hukmi bilan ozodlikdan mahrum etish joylarida saqlanayotgan shaxslar saylovda qatnasholmas edi. Saylov qonunchiligini demokratlashtirish maqsadida qonunchilik kiritilgan o'zgarishlarga asosan, og'ir va o'ta og'ir jinoyatlar sodir etgan uchun sud hukmi bilan ozodlikdan mahrum etish joylarida saqlanayotgan shaxslardan tashqari, barcha mahkumlar saylovda ishtirok etish huquqiga ega bo'ldi.

Xalqaro ekspertlar fikriga ko'ra, og'ir va o'ta og'ir jinoyat sodir etgan shaxslarning saylovda ishtirok etish huquqini cheklash, ularning jamiyat va davlat ishlarini boshqarish hamda davlat organlarini demokratik tarzda shakllantirishda ishtirok etish huquqini cheklash hisoblanadi.

Shaxs o'zini jamiyatning uzviy bo'lagi deb hisoblashi uchun muhim qarorlar qabul qilish jarayonida teng ishtirok etishi zarur.

BMT qabul qilgan "Fuqaroviy va siyosiy huquqlar to'g'risida"gi xalqaro Paktning 25-moddasiga muvofiq, har bir fuqaro kamsitishlarsiz hamda asossiz cheklolansiz ham bevosita, ham erkin saylangan vakillar orqali davlat ishlarini boshqarishda qatnashish, umumiy va teng saylov huquqi asosida, yashirin ovoz berish orqali o'tkaziladigan va saylovchilarning erkin holdagi xohish-irodasini ta'minlovchi chinakam davriy saylovlarda ovoz berish va saylanish, o'z mamlakatida umumiy shartlarda davlat xizmatiga kirishda teng huquqqa ega bo'lish lozim.

Yangilangan Konstitutsiyaning 128-moddasiga binoan, og'ir va o'ta og'ir jinoyatlar sodir etgan uchun sudning hukmiga ko'ra ozodlikdan mahrum etish joylarida saqlanayotgan shaxslar saylovda ishtirok etish huquqidan faqat qonunga muvofiq hamda sudning qarori asosida mahrum etilishi mumkinligi umumiy saylov huquqi prinsipi yanada kengroq ta'minlanadigan, xalqaro standartlar talablari implementatsiya qilinganidan dalolat beradi.

Xulosa o'rinda aytish joizki, milliy saylov qonunchiligini yanada takomillashtirish, umumiy t'irof etilgan xalqaro standartlarga muvofiqlashtirish doimiy hamda tizimli ravishda davom etadigan jarayondir. Eng muhimi, yangi O'zbekiston sharoitida izchillik bilan olib borilayotgan demokratik jarayonlar ortga qaytmas tus olgan. Buning natijasida fuqarolar saylov huquqlarini kengaytirishga xizmat qiluvchi saylov qonunchiligi xalqaro standartlar va xalqimizning milliy an'analari hamda o'ziga xos madaniy qadriyatlariga hamohang ravishda takomillashtirib boriladi.

MUNOSABAT

O'zbekiston — Italiya: STRATEGIK SHERIKLIK ALOQALARI YUKSAK DARAJAGA KO'TARILMOQDA

Botirbek TO'RAZODA,
Oliy Majlis Qonunchilik
palatasi deputati

Boshlanishi 1-betda

Italiya texnologiya, muhandislik, sanoat hamda boshqa sohalarda jahonda yetakchi o'rnini egallagan sababli O'zbekiston bu davlatga katta qiziqish bilan qaraydi. Ko'p marotaba o'tkazilgan O'zbekiston — Italiya biznes-forumlari tomonlar sanoat kooperatsiyasi va savdo aloqalarini kengaytirishdan manfaatdor ekanini namoyon etdi.

Agar raqamlarga to'xtaladigan bo'lsak, 2022-yilda Italiya bilan o'zaro savdo hajmi 381 million dollarni tashkil etdi. Joriy yilning yanvar-aprel oylarida bu ko'rsatkich 155 million dollardan oshgani e'tiborga molik.

Ayni chog'da Italiyaning 54 yirik kompaniyasi mamlakatimizda o'z loyihalari muvaffaqiyatli amalga oshiryapti. Ular orasida Toshkent metallurgiya zavodi ishlab chiqarish quvvatlarini modernizatsiya qilgan "Danieli", "aqlli" gaz hisoblagichlarini ishlab chiqarish loyihasini amalga oshirayotgan "Pietro Fiorentini" va "Terranova", za'faron ishlab chiqarish bo'yicha hamkor "Opera Sri" singari yetakchi kompaniyalar bor. Shuningdek, bugungi kunda Italiya bilan energetika, metallurgiya, qurilish materiallari, bog'dorchilik, sog'liqni saqlash va boshqa sohalarda yangi loyihalar paketini ishlab chiqish bo'yicha muzokaralar davom etmoqda.

O'zaro savdo va investitsiyalar hajmi keyingi yillarda ikki barobar ko'paydi. Metallurgiya, energetika, elektrotexnika va boshqa tarmoqlarda Italiyaning yetakchi kompaniyalari bilan sanoat kooperatsiyasi loyihalari muvaffaqiyatli amalga oshirildi.

O'zbekiston Yevropa va Osiyo o'rtasidagi ko'priq hisoblanib, sheriklik nuqtayi nazaridan strategik ahamiyatga va katta salohiyatga ega davlat. Shu sababli Italiya mamlakatimizning zamonaviy rivojlanishida ishtirok etishni istaydi va ko'p tomonlama munosabatlarni chuqurlashtirishga tayyor.

iqtisodiyotiga sezilarli foyda keltirishi aniq.

Rasmiy Toshkent va Rim o'rtasidagi madaniyatlararo muloqot ancha jadal rivojlanmoqda. Ayniqsa, madaniyat, italyan tilini o'rganish, ta'lim va turizm sohalaridagi hamkorlikni rivojlantirish uchun katta salohiyat bor. Qolaversa, fan-ta'lim, sport, san'at sohalarida hamkorlik yo'lga qo'yilgan. Masalan, Toshkentda Turin va Piza universitetlarining filiallari muvaffaqiyatli faoliyat yuritayotgan bo'lsa, O'zbekiston uch yildan buyon Venetsiyadagi Xalqaro biyennaleda ishtirok etib keladi.

Parlamentlararo aloqalar ham izchil rivojlanib borayotganini alohida ta'kidlash joiz. 2011-yildan buyon Italiya parlamenti Deputatlar palatasi va Senat bilan hamkorlik qilish maqsadida O'zbekiston Oliy Majlis Qonunchilik palatasi va Senatda parlamentlararo guruhlar faoliyat yuritmoqda. Shuningdek, Italiya parlamentida "Italiya — Markaziy Osiyo" do'stlik guruhi tuzilgan. Vazirlik va idoralar darajasidagi almashuvlar ham yangi sur'at kasb etayotir. Hamkorlikning rejalarini va yo'l xaritalari asosida idoralararo o'zaro munosabat faol amalga oshirilmoqda.

2021-yil 5-fevral va 21-oktyabr kunlari O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi Qonunchilik palatasidagi Italiya parlamentlararo hamkorlik guruhi a'zolari va Italiya parlamentining "Italiya — Markaziy Osiyo" do'stlik guruhi o'rtasida onlayn uchrashuvlar o'tkazilgan.

Bugun strategik sheriklik munosabatlari o'rnatilgach, mamlakatimiz o'rtasidagi aloqalar misli ko'rilgan yuksak daraja-

ga chiqdi. Ushbu tarixiy voqea O'zbekiston — Italiya ko'p qirrali hamkorligini yanada rivojlantirishda yangi muhim bosqichning boshlanishidan dalolat beradi.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Italiya Respublikasi Prezidenti Serjo Mattarella taklifiga binoan shu yil 7-9-iyun kunlari ushbu davlatga tashrif tarixiy vo-

“ ITALIYA TEXNOLOGIYA, MUHANDISLIK, SANOAT HAMDA BOSHQA SOHALARDA JAHONDA YETAKCHI O'RINNI EGALLAGANI SABABLI O'ZBEKISTON BU DAVLATGA KATTA QIZIQISH BILAN QARAYDI. KO'P MAROTABA O'TKAZILGAN O'ZBEKISTON — ITALIYA BIZNES-FORUMLARI TOMONLAR SANOAT KOOPERATSIYASI VA SAVDO ALOQALARINI KENGAYTIRISHDAN MANFAATDOR EKANINI NAMOYON ETDI.

qea bo'lib, ikki tomonlama munosabatlarni barcha yo'nalishlarda jadal rivojlantirishda yangi sahifa ochdi. Rim shahridagi Kvirin saroyida bo'lib o'tgan muzokaralar chog'ida davlat rahbarlari iqtisodiy hamkorlik masalalarini ko'rib chiqdi. Shuningdek, gumanitar aloqalarni rivojlantirishga alohida e'tibor qaratilib, ta'lim, arxeologiya, ekologik xatarlarga qarshi kurashish sohalarida hamkorlik qilish istiqbollari muhokama qilindi.

Tashrif chog'ida yetakchilar mintaqaviy va xalqaro ahamiyatga molik masalalar, eng avvalo, Afg'onistondagi vaziyat yuzasidan ham fikr almashdi. Afg'on xalqiga manzilli gumanitar yordamni davom ettirish hamda maxsus vakillar maslahatlashuvlarini muntazam o'tkazish muhimligi ta'kidlandi.

O'zbekistonda BMT Oziq-ovqat va qishloq xo'jaligi tashkiloti muvaffaqiyatli faoliyat yuritmoqda. Oxirgi bir necha yilda hamkorlik portfeli uch barobar kengaydi va bugungi kunda yer va suvdan foydalanish, agrosanoat majmui, o'rmon xo'jaligi, ekologiya, chorvachilik va ko'plab boshqa yo'nalishlarni qamrab olgan.

Global miqyosda oziq-ovqat xavfsizligiga xatarlar kuchayib borayotgan sharoitda sheriklikni yanada kengaytirishdan har ikki tomon ham manfaatdor. Italiyaga rasmiy tashrifning birinchi kunida BMT Oziq-ovqat va qishloq xo'jaligi tashkiloti ofisida bosh direktor Syuy Dunyuy bilan uchrashuv chog'ida ham bu yaqqol ayon bo'ldi. Syuy Dunyuy O'zbekistonda agrar sohani modernizatsiya qilishga qaratilgan tarkibiy islohotlarni qo'llab-quvvatladi.

Mustasab aytganda, O'zbekiston va Italiya hamkorlik munosabatlari keng ko'lam kasb etib, strategik sheriklik aloqalari yuksak darajaga ko'tarilmoqda. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Italiyaga tashrif ikki davlat o'rtasidagi munosabatlarda oldinga tashlangan dadil qadam bo'ldi. Uning doirasida erishilgan kelishuvlar O'zbekiston — Italiya munosabatlari yanada rivojlantirishga xizmat qilishiga ishonamiz.

MUQOBIL ENERGETIKA

QUYOSH TAFTI, SHAMOL SHASHTI, DARYOLAR SHIDDATI

Jilovlanayotgan tabiat in'omlari

Boshlanishi 1-betda

Talab va taklif nomutanosibli, jumladan, joriy yil uchun 3 milliard 400 million kilovatt-soat elektr tanqisligi prognoz qilinayotgan qiyin bir sharoitda, mamlakatimizda "yashil" energetikani rivojlantirishga alohida e'tibor qaratilayotgani, bu borada mavjud salohiyatdan foydalanishni rag'batlantirish tizimi yo'lga qo'yilgani quvonarli hol, albatta.

Jumladan, Yangi O'zbekistonning 2022-2026-yillarga mo'ljallangan taraqqiyot strategiyasida iqtisodiyotni elektr energiyasi bilan uzluksiz ta'minlash hamda "Yashil iqtisodiyot" texnologiyalarini barcha sohalarda faol joriy etish, iqtisodiyotning energiya samaradorligini 20 foizga oshirish, ushbu maqsadga erishish yo'lida 2026-yilga kelib elektr energiyasi ishlab chiqarish ko'rsatkichini qo'shimcha 30 milliard kilovatt-soatga oshirib, jami 100 milliard kilovatt-soatga yetkazish, 2026-yilga qadar qayta tiklanuvchi energiya manbalari ulushini 25 foizga yetkazish evaziga yiliga qariyb 3 milliard kub metr tabiiy gazni tejash vazifasi belgilangan.

Bu borada yurtimizning aksariyat hududlarida qayta tiklanuvchi energiya manbalari — suv, quyosh va shamol imkoniyatlaridan samarali foydalanish, shuningdek, sanoat korxonalarini modernizatsiya qilish orqali energiya sarfini kamaytirish, pirovardida esa kelajak avlod uchun uglevodorod zaxiralarini saqlab qolish, ekologik vaziyatni yumshatishga qaratilgan yirik loyihalar amalga oshirilmoqda.

Tomdida toma-toma, tanqislik tamom bo'lur

Navoiy viloyati Tomdi tumanida amalga oshirilayotgan 500 megavatt quvvatli shamol elektr stansiyasi qurish loyihasini bunga misol sifatida keltirish mumkin.

BAAning "Masdar" kompaniyasi bilan hamkorlikda amalga oshirilayotgan mazkur loyiha doirasida yaqinda "Goldwind" kompaniyasining (Xitoy) birinchi 4,7 megavattli turbinasi o'rnatildi.

Energetika vazirligi ma'lumotiga ko'ra, ushbu zamonaviy qurilmaning balandligi 97 metr, shamol parraklarining har biri 77 metrni tashkil qiladi.

Kezi kelganida ta'kidlash joizki, ushbu yirik loyiha doirasida mana shunday 111 ta shamol turbinasi o'rnatiladi. Mintaqamizdagi eng yirik shamol elektr stansiyasi bo'lishi kutilayotgan mazkur stansiyada ilk quvvatlar joriy yil yakunida ishga tushirilishi rejalashtirilmoqda.

Keling, shu o'rinda ushbu loyihaning iqtisodiy ahamiyati, stansiya aholi farovonligi, iqtisodiyot rivojiga qay darajada hissa qo'shishi mumkinligiga qisqacha to'xtalib o'tsak.

Mutaxassislarning hisob-kitoblariga ko'ra, stansiya to'liq ishga tushirilgach, yiliga 1 milliard 800 million kilovatt-soat elektr energiyasi ishlab chiqariladi. Bu ayni paytdagi elektr energiyasi tanqisligining yarmidan ko'prog'i qoplanadi, degani. Loyihaning to'liq quvvatiga erishish, shuningdek, yiliga 540 million kubometr tabiiy gaz tejashga olib keladi, o'z navbatida, atmosferaga 720 ming tonna zararli gazlar chiqishining oldi olinadi.

Ko'rinib turibdiki, mana shu birgina loyiha nafaqat elektr tanqisligini kamaytirish, balki aholi farovonligi, iqtisodiyot barqarorligi yo'lidagi boshqa masalalarga ham yechim bo'ladi. Binobarin, loyiha doirasida yiliga tejalihi kutilayotgan 540 million kubometr tabiiy gaz qanchadan-qancha yurtdoshlarimiz xonadoni va ijtimoiy soha obyektlariga issiqlik olib kirishi, yangidan yangi ishlab chiqarish quvvatlarini tashkil etishga zamin yaratishi mumkin bo'ladi. Atmosferaga 720 ming tonna zararli gazlar chiqishining oldi olinishi esa bugungi global iqlim muammolari kuzatilayotgan murakkab bir sharoitda juda muhim ahamiyatga egadir.

Yuqorida aytib o'tganimizdek, bu — muqobil energetika yo'nalishida amalga oshirilayotgan birgina loyiha va uning kutilayotgan samaralari. E'tibori jihat, yurtimizning tabiiy geografik joylashuvi va iqlim sharoitidan kelib chiqib, bunday

katta imkoniyatlarni o'zlashtirishga qaratilgan yirik loyihalar deyarli barcha hududlarda hayotga tatbiq etilmoqda.

Jumladan, 2021-yilda ilk bor Navoiy viloyati Karmana tumanida quvvati 100 megavattlik quyosh fotoelektr stansiyasi ishga tushirilgan, Samarqand viloyatining Nurobod tumanida xuddi shunday quvvatga ega yana bir yirik quyosh fotoelektr stansiyasi foydalanishga topshirilgan bo'lsa, ayni paytda Qoraqalpog'iston Respublikasi, Samarqand, Jizzax, Buxoro, Toshkent, Navoiy, Surxondaryo viloyatlarida ko'plab shamol, quyosh va gidroelektr stansiyalari barpo etilyapti.

Ehtiyojdan sakkiz karra katta salohiyat

O'zbekiston "yashil energetika"ni rivojlantirish borasida juda katta tabiiy imkoniyatga ega. Masalan, gidroenergetika yo'nalishini oladigan bo'lsak, yurtimizda 400 dan ortiq kattayu kichik daryolar borligining o'ziyoq ushbu yo'nalishdagi salohiyat darajasidan dalolat beradi. Binobarin, ularning o'rganilgan yillik gidroenergetika salohiyati 27,5 milliard kilovatt-soatga baholangan holda, ayni paytda uning 50 foizga yaqinidan foydalanib kelinayapti.

Agar mana shu salohiyatning yarmiga yaqinidan foydalanish orqali "O'zbekgidroenergo" tizimidagi stansiyalarning yillik umumiy quvvati 2 ming megavattidan oshib, 2 milliard metr kub tabiiy gaz tejashiga erishilayotganini ino-

chiqarilishining oldi olish imkonini bergan.

Shu davrda quvvati 2 ming 72 megavattga teng gidroelektr stansiyalarida 6,48 milliard kilovatt-soat elektr energiyasi ishlab chiqarilib, 1,94 milliard metr kub tabiiy gaz tejashiga erishilgan. Shunga mos ravishda havoga 2,71 million tonna zararli gazlar chiqarilishining oldi olingan.

Umuman, mamlakatimizda barcha soha va tarmoqlarda bo'lgani kabi qayta tiklanuvchi energetika yo'nalishida ham katta marralar maqsad qilingan, yuqorida aytib o'tganimizdek, bu borada yirik

o'zgaradi. To'g'ri, ayrim joylarda aholiga elektr energiyasi 24/7 rejimida uzluksiz yetkazib berilmayotgandir, lekin ta'minat borasidagi holat avvalgisidan "osmon bilan yercha" farq qiladi.

Eng muhim va e'tiborli jihat esa quyosh panellaridan foydalanishni rag'batlantirish tizimi yo'lga qo'yilgani muammo yechimiga qaratilgan eng to'g'ri qaror bo'ldi.

Jumladan, O'zbekiston Prezidentining 2019-yil 22-avgustdagi "Iqtisodiyot tarmoqlari va ijtimoiy sohaning energiya samaradorligini oshirish, energiya tejovchi texnologiyalarni joriy etish va qayta tiklanuvchi energiya manbalari rivojlantirishning tezkor chora-tadbirlari to'g'risida"gi qaroriga ko'ra, quyosh panellari ishlab chiqaruvchilari besh yil davomida barcha turdagi soliqlardan ozod qilindi. 2020-yil 1-yanvardan boshlab jismoniy shaxslarga quyosh fotoelektr stansiyalari, quyosh suv isitkichlari, shuningdek, energiya samarador gaz-gorelkali qurilmalarni sotib olish xarajatlarining 30 foizi miqdorida kompensatsiyalar taqdim etish belgilandi.

2022-yil sentabr oyida quyosh energiyasini rivojlantirishni rag'batlantirishning yangi tizimi yaratildi, uning doirasida 2019-yilda qabul qilingan imtiyozlar qayta ko'rib chiqildi. Natijada jismoniy shaxslar tomonidan qayta tiklanuvchi energiya manbalari sotib olish uchun kompensatsiya miqdori tasdiqlandi.

Qayta tiklanuvchi energiya manbalariidan foydalanishni davlat tomonidan

“ **QUYOSH ENERGIYASIDAN FOYDALANISH BORASIDA MISLI KO'RILMAGAN IMKONIYATLARGA EGAMIZ. XUSUSAN, O'ZBEKISTONDA QUYOSHLI KUNLAR YILIGA 300 KUNDAN ORTIQNI TASHKIL ETADI. BU ESA, O'Z NAVBATIDA, UNDA FOYDALANISH KO'LAMINI KESKIN OSHIRADI.**

loyihalar amalga oshirilmoqda. Ushbu yo'nalishdagi islohotlarning ilk samaralari bo'y ko'rsatayotgani esa alohida e'tirofqa sazovor.

Quyoshli xonadon

Bugungi kunda aholini elektr energiyasi bilan barqaror ta'minlash eng ustuvor vazifalar sirasiga kiradi. Negaki, texnika taraqqiyoti turmush tarzimizga shu qadar chuqur singib ketganki, elektrsiz nafaqat ish faoliyatimiz, balki ro'zg'orimizda ham marom buziladi, qator noqulayliklar paydo bo'la boshlaydi, ishimizda esa unum bo'lmaydi.

Elektr taqchilligi bor joyda tabiiyki, uzilishlar, demakki, noqulayliklar kuzatilib turadi. Yodingizda bo'lsa, yurtimizda yaqin-yaqingacha bu boradagi taqchillik muammosi bilan asosan iste'molchilarga cheklolvar kiritish orqali kurashildi. Yil sayin o'sib kelgan ehtiyoj esa muammoni yanada chuqurlashtirib, aholi, ayniqsa, qishloq joylarda yashovchi yurtdoshlarimiz turmush tarzida "elektrsiz hayot" ko'nikmasini shakllantirdi.

Bugungi kunga kelib vaziyat tubdan

qo'llab-quvvatlash yo'nalishlaridan biri fuqarolar va korxonalar tomonidan ularni sotib olishni moliyaviy rag'batlantirishdir.

2022-yil oxirida Energetika vazirligi huzuridagi budjetdan tashqari Tarmoqlararo energiyani tejash jam'armasiga ushbu maqsadlar uchun 100 milliard so'm o'tkazildi.

1-oktabrdan boshlab fuqarolar qayta tiklanuvchi energiya manbalari 3 yil davomida foizsiz to'lash orqali sotib olishlari mumkin bo'ldi. Ushbu norma O'zbekiston tomonidan ishlab chiqarilgan fotoelektr panellar, shamol generatorlari va quyosh suv isitkichlariga taalluqdir. Agar xaridor qurilmaning to'liq narxini va uni o'rnatishni darhol to'lasa, u yakuniy narxidan chegirma shaklida kompensatsiya olish huquqiga ega bo'ladi.

Bu kabi rag'bat va imtiyozlar, o'z navbatida, quyosh panellaridan foydalanishni ommalashtirishga keng yo'l ochyapti. Buni Farg'ona viloyatida ayni yo'nalishdagi ishlar misolida ham ko'rish mumkin.

Jumladan, Toshloq tumanidagi "Hamrak" mahalla fuqarolar yig'inida quyosh panellaridan foydalanish ommalashmoqda. Aholi beminnat dasturyning o'ziga xos qulaylik va imkoniyatlaridan mamnun. Sababi, quyosh panellari yordamida olingan elektr energiyasi, avvalo, oila ehtiyojini qoplayapti, qolgan qismini sotish imkoniyati esa kreditni so'ndirishda qo'l kelmoqda.

Uyimizga 5 kilovatt-soat quvvatga ega quyosh panellari o'rnatganimizga ko'p bo'lgani yo'q, — deydi shu mahallada yashovchi Yursinali Mo'minov. — Har oyda o'rta hisobda 500-600 kilovattdan ortiq elektr energiya sarflaymiz. Kuz-qish mavsumida esa iste'mol miqdori tabiiy ravishda ortadi. Yangi qurilma tufayli elektr energiyasi bilan bog'liq sarf-xarajalarimiz keskin tejaldi. Endilikda nafaqat o'z ehtiyojimizni qoplaymiz, balki ortig'ini davlatga sotish imkoniyatiga ham egamiz. Asosiy, chiroq o'chib qolishi bilan bog'liq muammolar barham topdi. Bizga havas qilib, quyosh panellari o'rnatish istagida bo'lgan mahalladoshlarim ushbu qurilmaning ishlash jarayoni, qulayliklari bilan yaqindan tanishmoqda.

Tahlillarga ko'ra, xonadonida 5 kilovattli quyosh panellari o'rnatgan oila o'z ehtiyojidan ortgan 20 kilovattgacha energiyani sotish imkoniyatiga ega. Bu raqamlar kalendar kuniga bo'lib chiqilsa, kutilayotgan foyda miqdorini chamalab olish qiyin emas. Bundan tashqari, quyosh panellari o'rnatgan xonadonlarga hech qanday qo'shimcha elektr hisoblagichlar o'rnatilmaydi. Avvaldan o'rnatilgan "aqli" hisoblagichlar sotilayotgan va davlat tomonidan olingan elektr energiyasini hisoblash imkonini beradi.

Toshloq tumani iste'molchilariga joriy yil uchun 250,6 million kilovatt-soat elektr energiyasi talab etiladi. Amalda esa qariyb 237 million kilovatt-soat elektr energiyasi yetkazib berilishi prognoz qilinmoqda. Demak, 13,7 million kilovatt-soatlik tanqislik mavjud. Ushbu muammoni bartaraf etish maqsadida 266 ta binoga 2,5 megavattli quyosh panellari hamda 1 ming 900 litrlik geliokollektorlar o'rnatilyapti.

Elektr energiyasidan foydalanish hajmi yildan-yilga ortib borayotgan bir paytda muqobil energiyadan foydalanish ommalashayotgani quvonarli, albatta, — deydi Toshloq tumani hokimining birinchi o'rinbosari Kamoliddin Umarov. — Ayni paytda aholi bilan mulqotlarimizda quyosh panellaridan foydalanishning qulayliklari, bu borada mavjud imtiyoz va imkoniyatlar haqida ma'lumotlar beryapmiz. Shu kunga qadar turli obyektlarga 545 kilovattlik quyosh panellari, 8 ta suv isitish qurilmasi o'rnatildi. Buning uchun tijorat banklari tomonidan 16 fuqaroga 260 million so'm kredit ajratildi. Ayni paytda yana ko'plab yurtdoshlarimizga quyosh panellari xaridi uchun kredit hujjatlarini tayyorlanmoqda.

"Quyoshli xonadon" loyihasi doirasida 78 xonadonga 206 kilovattlik quyosh panellari o'rnatildi. Elektr energiyasi bilan bog'liq tanqislikni qo'llab-quvvatlash maqsadida barcha ijtimoiy soha obyektlari va davlat idoralari, tadbirkorlik subyektlarining quyosh panellari o'rnatish, energiyatejamkor jihozlardan foydalanish borasidagi tashabbuslarini qo'llab-quvvatlash, rag'batlantirish choralarini ko'ribmoqda.

Darhaqiqat, O'zbekiston Prezidentining 2023-yil 16-fevraldagi "2023-yilda qayta tiklanuvchi energiya manbalari va energiya tejovchi texnologiyalarni joriy etishni jadallashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi qarori ijrosi doirasida Farg'ona viloyatida 3 ming 703 ta xonadonga 20 megavatt, tadbirkorlik subyektlarining bino va inshootlariga 22,8 megavatt, ijtimoiy soha obyektlari va davlat idoralari esa quvvati 10,5 megavatt bo'lgan quyosh panellarini o'rnatish rejalashtirilgan.

— Shu kunga qadar 1 ming 774 xonadonga quvvati 3,2 megavatt, tadbirkorlik subyektlari tomonidan esa 3,5 megavatt bo'lgan quyosh panellari o'rnatildi. Shuningdek, ijtimoiy soha obyektlari va davlat idoralari 8,5 megavattlik ana shunday qurilmalar foydalanishga kiritildi, — deydi Farg'ona hududiy elektr tarmoqlari korxonasi matbuot kotibi Abduvahob Turdiyev. — Umumiy quvvati 50 kilovattgacha bo'lgan quyosh panellarini o'rnatgan jismoniy shaxslarga o'z iste'molidan ortib yagona tizimga uzatilgan elektr energiyasining har bir kilovatt-soatiga davlat budjetidan 1000 so'mdan subsidiya ajratilishi belgilangan. Quyosh panellari o'rnatgan iste'molchilar bu borada onlayn ravishda hududiy elektr tarmoqlari korxonalarini bilan shartnomalar tuzmoqda.

"Quyoshli xonadon" dasturi orqali kelib tushayotgan murojaatlar mutaxassislar tomonidan o'z vaqtida o'rganilib, quyosh panellaridan foydalanish talablari, mavjud imtiyoz va imkoniyatlar yuzasidan tushuntirish ishlari olib borilmoqda.

Taraqqiyot strategiyasida belgilab qo'yilganidek, 2026-yilga borib mamlakatimizda quyosh va shamol elektr stansiyalari quvvati 8 ming megavattgacha, gidroelektr stansiyalari quvvati esa 2 ming 920 megavattgacha oshiriladi. Natijada ishlab chiqarilayotgan yalpi elektr energiyasida qayta tiklanadigan energiya ulushi 25 foizga yetadi, 3 milliard metr kub tabiiy gaz tejiladi va bu orqali 1 million xonadonni 1 yil davomida gaz bilan ta'minlash imkoni yaratiladi. Tejab qolingan bu miqdordagi tabiiy gazdan esa 15 milliard kilovatt-soat elektr energiyasi ishlab chiqarish mumkin, boshqacha aytganda, bu bugungi kunda mamlakatimizdagi jismoniy iste'molchilarning 98 foizini bir yil davomida elektr energiya bilan ta'minlash uchun yetarli bo'ladi.

Shu bilan birga, 2023-2030-yillarda mamlakatimizda 11 ta yirik, 9 ta o'rta va 8 ta kichik va mikro gidroelektr stansiyasi qurilishi rejalashtirilgan. Yangi GESlarni ishga tushirish hisobiga esa yiliga 5,8 milliard kilovatt-soat elektr energiyasi ishlab chiqariladi va 1,74 milliard metr kub tabiiy gaz tejashiga erishiladi.

“ **O'zbekistonning "yashil energetika" borasida amalga oshirayotgan bu kabi yirik va hayotbaxsh loyihalari, ayni yo'nalishga doir yaqin va uzoq istiqbolga mo'ljallagan katta maqsadlari tahsinga sazovor. Negaki, davlatning qayta tiklanuvchi energiyadan foydalanish borasida amalga oshirayotgan siyosati, birinchi navbatda, aholi va tadbirkorlik subyektlarini elektr energiyasi bilan barqaror ta'minlashga xizmat qilsa, ikkinchi tomondan, tabiiy uglevodorod zaxiralarini tejash orqali sanoatning boshqa tarmoqlarini jadal rivojlantirishga zamin hozirlaydi.**

Uchinchidan esa atmosferaga zararli gazlar chiqarilishining oldini olish hisobiga iqlim o'zgarishlari, o'z navbatida, qurg'oqchilik, chang-to'zon ko'tarilishi, suv tanqisligi kabi qator muammolar oqibatini yumshatishga imkoniyat yaratiladi.

Avazbek XUDOYQULOV, Rasuljon KAMOLOV, "Yangi O'zbekiston" muxbirlari

TAMADDUN HODISALARIGA ELTUVCHI ODIMLAR

TA'LIM SIFATI

Nozliya NORMURODOVA,
Alisher Navoiy nomidagi Toshkent davlat o'zbek tili va adabiyoti universiteti prorektori,
filologiya fanlari doktori

“Tamaddun hodisalar har qanday xalqning ilm-ma'rifati tizginini mahkam tutib, aniq maqsadlar sari yakdillik odimlashdan boshlanadi. Qachonki, millat tarixiy taraqqiyoti davomida ilm-fanni, insoniy qadriyatlarini rivojlantirish yo'lidan izchil borsa, Renessans hodisasi yuz beradi. Yangi O'zbekiston esa aynan ana shu yo'ldan bormoqda.

Boshlanishi 1-betda

“O'zbekiston Respublikasi oliy ta'lim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to'g'risida”gi Prezident farmoniga ko'ra, mamlakatimizning kamida 10 ta universiteti 2030-yilga qadar xalqaro miqyosda tan olingan tashkilotlar reytingida oliy o'quv yurtlari ro'yxatining dastlabki 1000 pozitsiyasiga kirishi ko'zda tutilgan. Buning uchun albatta oliy o'quv yurtlarini o'zini o'zi moliyalashtirish tizimiga bosqichma-bosqich o'tkazish, o'quv jarayoniga zamonaviy kredit-modul tizimini joriy qilish talab etiladi. Ushbu tashabbuslar samarasi o'laroq, o'tgan yillarda milliy OTMlarimiz birin-ketin xalqaro nufuzli reytinglarga kirdi va natijalar yildan-yilga yaxshilanib bormoqda.

Zamonaviy sharoitlarda barcha sohalar kabi oliy ta'lim xizmatlari bozoridagi globallashuv, milliy oliy ta'lim muassasalarining baynalmillatlashuvi jarayoni ular raqobatbardoshligini oshirishdagi bosh tendensiyalardan biriga aylanib boryapti. Yetakchi oliy ta'lim muassasalarimiz xalqaro ta'lim xizmatlari bozorida o'zlarining raqobat mavqeyini mustahkamlashga harakat qilmoqda. Xorijiy talabalar sonining ortishi, avvalo, ta'limni sifat jihatidan yangi bosqichga olib o'tish bilan bog'liq islohotlar natijasidir. Zamonaviy makonda global ta'lim xizmatlari bozoridagi infratuzilmaning rivojlanishi, THE, QS, ARWU, Webometrics kabi global raqobatbardoshlikning

tizimli institutlari faoliyatining rivojlanishi abituriyentlar tomonidan oliy ta'lim muassasalariga to'g'risida teran ma'lumotlar olish va tanlash imkoniyatini yaratmoqda. Xalqaro reyting agentliklari tomonidan shakllantiriladigan yetakchi universitetlar ro'yxati har bir reyting agentligining uslubiyoti asosida universitetlarning akademik, ilmiy, texnik va moliyaviy salohiyatining ayrim jihatlari yoritib beradi. Ularning eng xususiyati jihatlardan biri yuqorida tilga olingan salohiyat elementlarini umumiy reyting ko'rsatkichlaridagi vaznining har xil ekanligidir. Qolaversa, aksariyat reyting agentliklari dunyo universitetlari reyting ko'rsatkichi bo'yicha yetakchi universitetlarning cheklangan sonini e'lon qiladi.

Mazkur ijobiy o'zgarishlar, bir tomondan, oliy ta'limda kadrlarni tayyorlashning sifat jihatidan yuksalishini ta'minlash, ikkinchi tomondan, sohada raqobat muhitini shakllantirishga xizmat qilmoqda. Bu esa o'z-o'zidan oliy ta'lim muassasalarining xalqaro miqyosda o'z nufuzini oshirishga xohish-istagi va rejali choralarini real voqelikka aylantirayotir.

Xalqaro e'tirof etilgan tashkilotlar reytingining birinchi 1000 ta o'ringidagi oliy ta'lim muassasalar ro'yxatiga kirish masalasiga jiddiy yondashish maqsadida Alisher Navoiy nomidagi Toshkent davlat o'zbek tili va adabiyoti universitetida ham sa'y-harakatlar bosqichma-bosqich amalga oshirib kelinmoqda. Xususan, 2022-yilda “UI GreenMetric” reytingida

universitetimiz dunyoning kuchli 500+ OTMlari qatoridan o'rin oldi. Times Higher Education (THE) Xalqaro reyting agentligi tomonidan e'lon qilingan jahonning nufuzli universitetlari (THE Impact Rankings 2022) reytingida esa top-1001+ universitetlar ro'yxatiga kiritildi, umidli ta'lim muassasasi sifatida yangi turdagi maqomga (reporter) ega bo'ldi. Reporter maqomi reytingga kirish uchun faol ishlari bilan Times Higher Education reyting agentligini e'tirofiga sazovor bo'lgan oliy o'quv yurtlariga beriladi. Mazkur ro'yxatdagi oliy ta'lim muassasalar dunyoning nufuzli oliygohlari safiga kirish uchun nomzod sifatida tan olinib, mazkur yo'nalishda Times Higher Education ularga yaqindan yordam berishga tayyor ekanligini anglatadi.

Mazkur xalqaro reyting agentligi 2004-yildan boshlab dunyo universitetlari reytingi bilan shug'ullanib keladi. Uning bu boradagi asosiy hamkorlari

ki, tanlangan indikatorlar tekshirish uchun juda qulay va oson bo'lib, mavhum holatlar uchramaydi.

Ushbu tashkilotlar reytinglarida yuqori o'ringa ega bo'lish uchun dunyo universitetlari o'rtasida sog'lom raqobat mavjud. Chunki dunyo yoshlari aynan xalqaro jamoatchilikda ijobiy imjiga ega muassasada ta'lim olishni istaydi. Bunday universitetlarga talabning oshishi ularning moliyaviy barqaror rivojlanishiga zamin yaratadi. Mazkur nufuzli agentliklar reytingida birinchi mingtalikka kirgan OTMlarning diplomi butun dunyoda tan olinadi.

“2023-yilda Times Higher Education (THE) Xalqaro reyting agentligi tomonidan e'lon qilingan jahonning nufuzli universitetlari (THE Impact Rankings 2023) reytingida Alisher Navoiy nomidagi Toshkent davlat o'zbek tili va adabiyoti universiteti top-600+ universitetlar ro'yxatiga kiritildi. Ikkinchi yildagi ishtirokning o'zidayoq qariyb 400 o'ringa yuqorilash misli ko'rilmagan ijobiy natijadir.

Thomson Reuters — yetakchi xalqaro axborot agentligi hamda Elsevier — yirik ilmiy nashriyot kompaniyasi hisoblanadi. THE agentligi asosan Thomson Reuters ma'lumotlariga tayangan holda 400 ta eng ilg'or dunyo universitetlarining reytingini tuzadi va har yili sentabr-oktabr oylarida reytingni yangilab turadi. THE metodologiyasining o'ziga xosligi shunda-

2023-yilda Times Higher Education (THE) Xalqaro reyting agentligi tomonidan e'lon qilingan jahonning nufuzli universitetlari (THE Impact Rankings 2023) reytingida Alisher Navoiy nomidagi Toshkent davlat o'zbek tili va adabiyoti universiteti top-600+ universitetlar ro'yxatiga kiritildi. Ikkinchi yildagi ishtirokning o'zidayoq qariyb 400 o'ringa yuqorilash misli ko'rilmagan ijo-

INSON QADRI UCHUN

ENDI OLISGA QATNAB SARSON BO'LISH YO'Q

Boshlanishi 1-betda

lymona hozir to'rt yoshda. U tug'ma yurak nuqsoni borligi sabab harakati anchagina sust, ishtahasi yaxshi emasdi. Agar bolaligiga borib o'yinchoqlik qiladigan bo'lsa, nafas olishi ham biroz qiyinlashib qolardi. Bu holatning vaqtida oldini olish uchun otanasini bir necha bor uni shifokorga olib bordi. Ammo har doim bir xil javob: bolani faqat jarrohlik yo'li bilan davolash mumkin.

Jajigina qizaloqni jarrohlik stoliga yotqizishga ota-onaning yuragi dosh bermasdi. Lekin vaqtida oldi olinmasa, oqibati yomon bo'lishi aniq. Yana bir jihati, ular bu operatsiya uchun yaxshigina mablag' zarurligini ko'p bor eshitgan. Eng asosiysi, mablag' topishning o'zi bo'lmaydi. Bir chetda kuzatuvchi bo'lib turishdan yomon yo'q. Buning yechimini topishga imkon qadar harakatni boshlagan olinan quvonchli xabardan boshi osmonga yetdi. Ya'ni yaqinda aynan shu yo'nalishda Qarshi shahridagi viloyat ko'p tarmoqli tibbiyot markazida yangilikka qo'l urilgan barchaga ovoza bo'ldi. Tajribali shifokorlar ko'magida bolalar kardiologlar ko'limi tashkil etildi. Bu xushxabarni eshitgan lymonaning ota-onasi ham shu yerga murojaat qildi.

Shifokorlar tomonidan yaxshilab ko'rikdan o'tkazilgan qizaloqni jarrohlik amaliyotiga tayyorlashga kirishildi. Belgilangan muddat va tayyorlovdan so'ng qizaloq operatsiya qilindi, yuragidagi tug'ma nuqsoni bartaraf etildi.

lymona hozir to'rt yoshda. U tug'ma yurak nuqsoni borligi sabab harakati anchagina sust, ishtahasi yaxshi emasdi. Agar bolaligiga borib o'yinchoqlik qiladigan bo'lsa, nafas olishi ham biroz qiyinlashib qolardi. Bu holatning vaqtida oldini olish uchun otanasini bir necha bor uni shifokorga olib bordi. Ammo har doim bir xil javob: bolani faqat jarrohlik yo'li bilan davolash mumkin.

— Qizim tug'ilganidan beri bu darddan qanday qutularkin, deya o'yab yurardim. — deydi lymonaning onasi Aziza Mamatova. — Qarshi tumani Hilol qishlog'idan kelganmiz. To'rt yildan beri shu kasallik bilan kurashamiz. Shifokorlar Samarqand yoki Toshkent shahrida bolalar kardiologlar amaliyoti o'tkazilishini ma'lum qilgandi. Endi uzoq bo'lsa-da, Toshkentga olib borishni maqsad qilib turgandik. Viloyatimiz markazida bu bo'limning ochilishi biz uchun juda quvonchli bo'ldi. Bundan tashqari, operatsiya bepul o'tkazilgan oilamizga katta yordam bo'ldi. Shifokorlarimizning qo'li dard ko'rmasin.

Hali ochilganiga ko'p bo'lmagan bolalar kardiologlar ko'limi bo'limida hozirgacha yuragida tug'ma nuqsoni mavjud besh bolada, shuningdek, to'rt yoshli lymona bilan birga Yakkabog' tumanidan kelgan yetti yoshli Boburjon hamda Asliddinbekda ham jarrohlik amaliyoti o'tkazildi. Bugun ularning salomatligi joyida. Har kuni shifokorlar nazoratida bo'lib, sog'lig'i ijobiy tomonga o'zgarimoqda.

— Bu bo'lim o'z vaqtida va kerakli mablag'ga ega bo'lgan bolalar kardiologlar ko'limi bosh shifokori Rahmatilla Ravshanov. — Bugun ko'p bolalar tug'ma yurak nuqsonlilar hisobida ro'yxatda turadi. Shu bois, hozirga qadar bu jarrohlik amaliyotiga muh-

toj bo'lgan qashqadaryoliklar ko'proq Samarqandga yoki Toshkent shahriga borgan. Bu esa ko'pgina sarsongarchiliklarni keltirib chiqargan. O'zim bir muddat Samarqand shahridagi bolalar kardiologlar ko'limida ishladim. U yerda barcha imkoniyatlar yaratilgan. Lekin Qashqadaryo aholisi uchun u yerda borishda ancha noqulayliklar guvohi bo'lib, shu yerda maxsus bo'lim ochishni maqsad qildik. Hozir bizda, birinchi navbatda, kardiologlar kadrlari yetishmovchiligi muammo bo'layotgandi. Buning ham imkonini topdik. Xorijda yoki boshqa hududlarda ishlayotgan shifokor do'stlarimizni shu yerga ishga taklif qilyapmiz. Turkmanistonlik hamkasbim Nazar Jumayev kuni kecha jamoamizga qo'shildi. Qisqa fursatlarda boshqa shifokorlar ham yetib keladi. Shu paytgacha o'tkazilgan jarrohlik amaliyotlarida esa poytaxtdagi shifoxonalar mutaxassislari ko'magiga tayandik. Endi bunda ehtiyoj bo'lmaydi, degan umid-damiz.

Rahmatilla Ravshanov shu vaqtgacha Rossiyaning Qozon shahrida o'quv amaliyoti o'tash bilan birga, bir muddat tajriba oshirdi. O'tgan yili egallagan bilimni o'z yurtida qo'llash maqsadida Samarqandga kelib ishladi. Asli Kozon tumanida tug'ilib o'sgani bois, keyinchalik Qashqadaryoda bu yo'nalishni ochishga qo'l urdi. Bo'lim uchun tibbiy jihozlar kerak bo'lardi. Yosh shifokor buning ham uddasidan chiqdi. Hech ikkilanmasdan, “Ochiq budget” loyihasining birinchi mavsumida o'z tashabbusini ilgari surib, bir milliard ikki yuz million so'mlik tibbiy uskunalar olish uchun ovozga qo'ydi. Bu harakatni shifoxona jamoasi qo'llab-quvvatlab, yetarli ovoz to'plagan holda g'oliblikni qo'lga kiritdi. Natijada kardiologlar uchun eng zarur bo'lgan uskunalar sotib olinib, bu boradagi muammo ham hal bo'ldi.

— Rahmatilla aka bilan Rossiyada birga ishlaganmiz. — deydi turkmanistonlik kardiolog Nazar Jumayev. — U kishi yaqinda Qarshi shahrida yangi bo'lim ochilganini aytib, meni bu yerga ishga taklif qildi. Shu sabab bugun yurtingizda ish boshlash arafasida turibman. Rosti, O'zbekistondagi yangilanishlarni ko'rib, tibbiyotdagi islohotlarga havasim ortdi. Ayniqsa, aholi uchun ancha qulayliklar yaratilib, turmush tarzini yaxshilash borasida qilinayotgan ishlar maqtovgacha loyiq. Albatta, shu qatorida odamlar o'rtasida tibbiy madaniyatning yuksalib borayotgani ham katta yutuq, deb o'ylayman. Xalqlarimiz azaldan birodar, yaqin qo'shni va qarindosh bo'lib yashab keladi. O'ylaymanki, bu an'ana abadiy davom etadi. Qolaversa, tibbiyot sohasida ham hamkorligimiz kengayib, qardoshlik aloqalarining yanada mustahkamlanishiga xizmat qiladi.

Bolalar kardiologlar ko'limi bosh shifokorining bildirishicha, bu yerda yaqin kunlardan boshlab har oy yuragida nuqsoni bor oltmish nafargacha bolada operatsiyalar o'tkaziladi.

Akbar RAHMONOV,
“Yangi O'zbekiston” muxbiri

“AYOLLAR DAFTARI”

MASHAQQATDA TOBLANGAN IRODA

Boshlanishi 1-betda

— O'tgan yili tuman hokimligi tomonidan meniga 10 million so'm subsidiya berildi, 4 gektar yer ajratildi. U yerga elektr toki o'tkazilib, nasoslar o'rnatildi. O'sha yilning o'zida yana 33 million so'm imtiyozli kredit oldim. Dastlab ixchamgina issiqxonamizni kengaytirdik. — deydi Forish tumanidagi Qizilqum mahallasida yashovchi Aziza Xudoyberdiyeva. — Birinchi yili ko'kat ekib ko'rdim, 5 million so'm daromad oldim. Ishlarimni rivojlantirish uchun olgan bu mablag' yetarli emas edi. Shunda bahorda ko'chat yetishtirdim. Birinchi yili 30 mingta ko'chat ekdik, yaxshi foyda ko'rdik, qarzlarning katta qismidan qutuldim. Lekin daromadimning cho'g'i baribir ko'nglimdagidek emasdi. Hozir har biri 6 sotixli ikkita issiqxonam bor. Bu yil 300 ming tup pomidor, qovun-tarvuz ko'chati yetishtirdik. Bundan tashqari, bodring, bulg'or qalampir niholini ham o'stirdik. Oilaviy ishlab, kreditlarimizni yopyapmiz. Bu orada shu yaqin atrofda yashovchi 10 nafar xotin-qiz ish bilan ta'minlandi.

Aziza Xudoyberdiyeva peshona teri, halol mehnati bilan turmush qiyinchiliklaridan aslo cho'chimadi, mehnatni o' bildi. O'ziga berilayotgan barcha imkoniyatlardan unumli foydalandi. Natijada nafaqat o'zi va oilasi, balki mahalladoshlarini ham ish bilan ta'minlashga erishdi. Tadbirkorligini muvaffaqiyatli yo'lga qo'yib, “Ayollar daftari” dan chiqdi.

— Bugun yurtimizda qanday ishga qo'l urmoqchi bo'lsangiz, hammasi uchun imkoniyat bor. Faqat harakat qilish kerak. Mana shu e'tibor tufayli ishlarimning samarasini ko'rib kelyapman. — deydi tadbirkor Aziza Xudoyberdiyeva. — Hozir 500 ming tup ko'chatga buyurtma olingan. Bo'shagan yerga sarimsoqiyoz ekish niyatim bor. Ularni qishki mavsumgacha tayyor qilib, yanvar oyida ko'kat sifatida bozorga chiqarishim kerak. Kelgusida zamonaviy issiqxonaga qurishni reja qilganman. Shuning harakatidaman. Yana 10 nafar xotin-qizni ish bilan ta'minlamoqchiman. Yaqinda gulchilikka qiziqib qoldim, shu sohada o'qib, tumanimizda gulchilikni rivojlantirishga hissamni qo'shmoqchiman. Bu yil biogumus ishlab chiqarib, sotuvini yo'lga qo'ysak, marra biznikni.

Zomin suv ombori yaqinida tashkil etilgan bozorchan mahalliy sayyohlar yaxshi biladi. Bu yerda mehmonlarga mazali qurur va dorivor giyohlar sotib, tadbirkorligini boshlagan Marhabo Xoliqovanning qo'li-qo'lga tegmaydi. Zomin tumanining “Duoba” qishloq fuqarolar yig'inida yashovchi bu ayol o'tgan yili “Ayollar daftari”ga kiritilgan edi. Ijtimoiy muhofazaga muhtoj boshqa ayollar kabi u ham zarur yordamni oldi. Jumladan, uyiga quyosh paneli o'rnatib berildi.

— Dastlab qurur sotib tirikchiligimizni o'tkazganmiz. — deydi Marhabo Xoliqova. — Hozir bozorchamiz kengaygani sari rastamizdagi mahsulotlar turi ham ko'payyapti. Uzoq-yuqin mamlakatlardan sayyohlar kelib, mahsulotlarni katta qiziqish bilan xarid qiladi. Tayyorlanish jarayonini erinmay so'raydi.

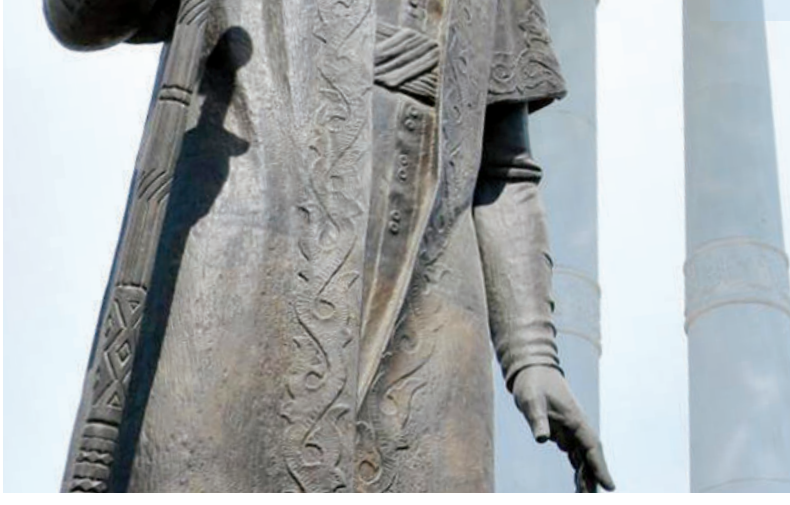
Tadbirkor faoliyatini kengaytirish maqsadida qizi bilan sayyohlar uchun turli taqinchoqlar tayyorlash, yumshoq qo'g'irchoqlar to'qishga kirishdi. Ro'zg'orini iqtisodiy jihatdan tiklab, “Ayollar daftari”dan chiqishga muvaffaq bo'ldi. Davlatimizning g'amxo'rligini o'zida his etgan inson sifatida boshqalarga namuna ko'rsatdi.

Xolnisa RAHMONQULOVA,
jurnalist

SIYRAT

Navoiy dahosini idrok etish VA TUYISH SARI YO'L

yoxud o'ttiz kitob — o'ttiz qush

va majoz olami), Sirdaryoxon O'tanova ("Alisher Navoiy g'azaliyotida rang simvolikasi") hamda Sofiya Jumayevaning ("Alisher Navoiy she'riyatida ramziy raqamlar talqini") risolalari nomiga e'tibor qilishning o'ziyoq yangi avlod navoiyshunoslari shoir ijodini bir mahallar urf bo'lganidagi, "hayoti va ijodi", "g'oyalari va obrazlari" kabi umumiy tarzda emas, har bir asar va uning matnidagi u yoki bu parchaga yuklangan zo'riy va botiniy ma'nolarni o'chirish, Navoiy olami bami-soli muazzam bir imorat bo'lsa, uning har bir g'ishti, har bir naqshini lupaga solib ko'rish, shoir ijodi rang, raqam va simvollar miqyosida ham o'rganila boshlaganini ko'rsatadi.

Alisher Navoiy oxirgi yirik she'riy asari bo'lgan "Lison ut-tayr" dostonida Semurg' barcha qushlarning podshohi ekani, ammo uni hech qaysi parranda ko'rmagan, diydoriga intizor bo'lganlari bois, Semurg'ni qidirib, olis, mashaqqatli yo'lga tushganlari, ammo yo'l uqubatlarini tufayli barchasi emas, eng jonfido, Semurg'ga yetishni hayotining ma'nosi deb bilgan o'ttizta qush qolganini hikoya qiladi. Bu o'ttiz qush yetti iqlim kabi bo'lgan talab, ishq, ma'rifat, istig'no, tavhid, hayrat, faqr-u fano vodiylari osha uchib o'tadi, mashaqqat cheka-cheka jussalari bayyoni ruh kabi bo'lib qoladi, ammo dillarini Semurg'ni ko'rish, unga yetishish ishtiyoqi tark etmaydi...

Navoiy nomidagi xalqaro jamoat fondi sa'y etib, Fanlar akademiyasi, Badiiy akademiya, Yozuvchilar uyushmasi va Madaniyat vazirligi hamkorligida chop ettirgan o'ttiz jildli nashr turibdi. Uni 2022-yilda "Tamaddun" nashriyoti muhtasham bir shaklda, moziyning murabba g'ishtlariga kelbat beradigan ajoyib formatda chop etibdi.

esa ulug' shoirning barcha asarlari butun, to'liq holda chop etilyapti, ijodining pafosini tayin etishda ham biror cheklov yo'q, shu bois, ushbu to'plamni bugungi kun navoiyshunosligining tiniq bir o'yinasi bo'libdi, de-yish mumkin.

Zuhriddin ISOMIDDINOV, adabiyotshunos olim

Alisher Navoiy — turkiy so'z san'ati podshohi, so'z oshiqi uchun ideal siymo, o'zbek adabiyotining Semurg'i, Anqosi, Humosidir. Bu mukarram zotga qancha yaqin borsak, uning viqoru haybatini, ulug'vorligini shuncha teran anglaymiz, shoir ijodi qancha ko'p tadqiq etilsa, anglanganlarimiz shuncha kamligi tobora ko'proq sezila boradi. Bu gap aslo mahovat emas, aksar navoiyshunoslarning yakdill e'tirofidir.

Navoiy qiyofasi paydo bo'ldi. Hatto bir shoir Navoiyga xitoban, "tirik bo'lsang, ko'ksingga Lenin ordenini qo'yardik taqib", deya uni "alqagan" ham edi.

O'ttiz jildli navoiyshunoslik! Navoiyning sha'niga, shavkatiga shunday kitoblar yarashadi, albatta. Birinchi jildiga o'zbek navoiyshunosligining bir otaxoni va bir onaxoni — akademik Azizxon Qayumov ("Nor-dir sahifalar") bilan O'zbekiston Qahramoni Suyima G'aniyevaning ("Navoiy nasri nafa-sati", "Navoiy yodga olgan asarlar") risolalari jamlangan. Birinchi manba Navoiyning davr-doshlari haqida nodir ma'lumotlarga nihoyat-da boy, jozibali, yaxshigina badiiy til bilan ta'rif etilgan manqoib bo'lsa, keyingi asarda ulug' shoirning nasrda ham betimsol qalam ustasi ekani dalillanadi, so'ngisida esa shoirning 220 ga yaqin asari nomi tilga olinganki, shuning o'ziyoq Navoiy ijodiga oid bibliografiya uchun nihoyatda asqatadi.

Goho shunday ham bo'ladiki, ixchamgina maqola katta bir monografiyadan salmoq-iroq bo'lishi mumkin. Majmuaning oxirgi — o'ttizinchi jildini navoiyshunoslikka katta hissa bo'lib qo'shilgan ana shunday shukhuliy ilmiy topilmalar bezagan. Bu jild Ozd Sharafiddinov, Erkin Vohidov, Abdulla Oripov kabi yana o'ttiz to'qqiz olimu shoirning sara maqolalaridan iborat.

Ikkinchi jild esa navoiyshunosligimizning "cho'bir otlari", ya'ni buyuk mehnatkashlari bo'lgan ikki alloma — Abduqodir Hayitmetov

Ko'ramizki, jami yuz nafar muallif bor. Eng ixchami 240, to'lasii 480 bet bo'lgan bu o'ttiz kitobning loqalq biror jildidan biror parchani misol keltirish durust bo'lishini bilganimiz holda, qayeridan ko'chirma olishga hayron bo'lib, ta-vakkaliga mexanistik bir yo'l tanladim — eng o'rtda bo'lgan 15-jildga uch muallifning asari kiritilgan bo'lib, uning markazida Matnazar Abdulhakimning "Hayrat me'zoni" asari bor ekan, shuni nishonga oldim. Matnazar akaning bu risolasi ulug' shoirning yettita g'azaliga bitilgan sharhlardan tuzilgan. O'sha maqolalardan biri — "Lahzadagi mangulik" badiasi bunday deb boshlanibdi:

Boqiy topar ulki bo'ldi foni, Rahravg'a fano baqo bo'libdir. Hazrat Navoiyning o'zi ham har birimiz bilan birga dunyodan o'tib boradi va ayni vaqtda, xalqimiz bilan, Vatanimiz bilan mangulashaveradi". Muallif maqola davomida shoir g'azallaridan olingan misollarni sharhlay-sharhlay, ana shu fikrni isbot qiladi.

"Kechmish mingyillikning ulug' siymolari-dan Hazrat Navoiyning vaqt haqida poetik mulohazalari bilan oshno bo'lmoqlikning, nazarimda, hozir ayni vaqtdir. Shoir yozgan ediki: Boqiy topar ulki bo'ldi foni, Rahravg'a fano baqo bo'libdir. Hazrat Navoiyning o'zi ham har birimiz bilan birga dunyodan o'tib boradi va ayni vaqtda, xalqimiz bilan, Vatanimiz bilan mangulashaveradi". Muallif maqola davomida shoir g'azallaridan olingan misollarni sharhlay-sharhlay, ana shu fikrni isbot qiladi.

MA'NAVIYAT SARCHASHMASI

Kichkina tarixiy tangadagi 30 ta so'z va boshqa qadimiy artefaktlar (inson ijodiy faoliyat mahsulotlari va ulardagi yozuv, belgi va ramzlar) nimani anglatadi? Muzey xazinasida yana qanday e'tiborga molik eksponatlar bor? Andijon viloyati tarixi va madaniyati davlat muzeyidagi eksponatlarni kuzatayotgan kishida beixtiyor ana shunday savollar paydo bo'ladi.

QADIMIY ARTEFAKTLAR QANDAY O'RGANILMOQDA?

madaniy merosi jahon to'plamlarida" turkumidagi noyob, eng nodir eksponatlar tasvirlangan kitobni yaratish ustida ishlayapti. Kitob o'litta bo'limgan iborat bo'lib, unda muzeyda saqlanayotgan arxeologik, numizmatik, badi-

iy-hunarmandlik kolleksiyalari, qo'lyozma merosi, tasviriy san'at durdonalari haqida batafsil so'z yuritilgan. O'quvchilar ushbu qadimiy artefaktlar tarixini o'rganish va ularning rasmlarini tomosha qilish imkoniyatiga ega bo'ladi.

Tasavvur qiling-a, O'zbekiston hududida 1 million yil avval ham odamlar yashagan. Arxeologik tadqiqotlar bizning hududimiz antropogenez markazlardan biri ekani, bu maziolda odamzod jarda qadimdan yashab kelayotganini dadil taxmin qilish imkonini beradi.

Bizning uzoq ajdodlarimiz qanday yashagan? Ular nima bilan shug'ullangan, nimaga meh qo'yg'an, madaniyati, an'analari qanday rivojlangan? Antik davr sirlari bilan tanishish, paleolit, mezolit, neolit va eneolit davrlaridagi odamlarning hayoti, urf-odat va e'tiqodlari haqida ko'proq ma'lumot olish mumkin bo'ladi.

muzeining noyob eksponatlari haqida batafsil to'xtalib o'tdi. Uning so'zlariga ko'ra, muzeining numizmatik, qo'lyozma fondlarining eng nodir eksponatlari, badiiy va hunarmandlik kolleksiyalarini nashr etish rejalashtirilgan.

— Bu qoraxoniylar tangasi, yupqa va tekis. Qoraxoniylar davrida iqtisodiy inqiroz avj olgan, metall qiymat va tanqis edi, — deya izohlaydi muzey ilmiy xodimi Avazbek Poziljonov. — Ammo shunga qaramay, ustalar bitta tangaga 30 tagacha so'z zarb qila olgan. Bu so'zlar Qur'ondan olingan suraga oid bo'lib, odamlar Muhammad (s.a.v.) o'gillarini doim yodda saqlashi uchun shunday qilingan.

Bundan tashqari, mazkur kitobdan Andijon viloyati hududida kulochilikning rivojlani-sh, temir ishlab chiqarish va metallga ishlov berish tarixi, tikuvchilik va gilamdo'zlik rivoji, yog'och o'yimkorligi va manzarali naqqoshlik, milliy kashtachilik, xattotlik va milliy kiyim-kechak san'ati turlari ham o'rin olgan.

Mahmud Zamaxshariy tomonidan hijriy 809 (1407)-yilda yozilgan "Tafsiri Kashshof"-ning ikkinchi jildi, Shayx Abu Tolib al-Makkiy qalamiga mansub 908 sahifadan iborat "Quvt ul-qulub" asari, Temuniylar davrinin mashhur olimlaridan biri, arab tili, nutq va mantiq fani o'qituvchisi Mir Sayyid Sharif Jurjoniy qo'lyozmasi fondidagi qadimiy nodir asarlar hisoblanadi.

"Yangi O'zbekiston" va "Правда Востока" gazetalarini tahririyati" DUK Bosh muharrir: Salim DONIYOROV

MUASSIS: O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi. Tahririyatga kelgan qo'lyozmalar taqriz qilinmaydi va muallifga qaytarilmaydi. Gazetaning yetkazib berilishi uchun obunani rasmiylashtirgan tashkilot javobgar. Gazeta tahririyat kompyuter markazida sahifalandi. Gazetaning poligrafik jihatdan sifatlari chop etilishiga "SHARQ" NMAK mas'ul. Bosmaxona telefoni: (71) 233-11-07. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan 2020-yil 13-yanvarda 1047-raqam bilan ro'yxatga olingan. Nashr indeksi — 236. Buyurtma G-646. 41011 nusxada bosildi. Hajmi — 3 taboq. Ofset usulida bosilgan. Qog'oz bichimi A2. Bahosi kelishilgan narxda. "SHARQ" nashriyat-matbaa aksiyadorlik kompaniyasi bosmaxonasida chop etildi. Bosmaxona manzili: Toshkent shahri, Buyuk Turon ko'chasi, 41-uy. Navbatchi muharrir: Shahzod G'afforov Dizayner: Xurshid Abdullayev. Manzilimiz: 100029, Toshkent shahri, Matbuotchilar ko'chasi, 32-uy. O'za yakuni — 22:20 Topshirildi — 23:20